Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :10.16(2026); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer-Peer Reviewed, Refereed & Open Access International Journal - As per UGC Norms
(Fulfilled Suggests Parameters of UGC by IJMER)
Volume:15, Issue:6(3), June 2026
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed: Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available: www.ijmer.in

విప్లవ గీతాలు - సామాజిక సందేశాలు

తలతోటి శ్యామ్ ప్రసాద్,
తెలుగు సీనియర్ అధ్యాపకులు, ఆంధ్ర క్రిస్టియన్ కాలేజి, గుంటూరు
చరవాణి : 90004 53116

ఉపోద్ఘాతం:-

సాహిత్యం సమాజానికి అద్దం అంటారు. ఆ అద్దంలో సమాజం రూపం మాత్రమే కాదు, దాని గాయాలు, ఆశలు, ఆకాంక్షలు కూడా కనిపిస్తాయి. తెలుగు సాహిత్యంలో ఈ సామాజిక స్పృహను అత్యంత తీవ్రంగా, ప్రభావవంతంగా వ్యక్తపరిచిన ప్రక్రియ "విప్లవ గీతం".

"కలం కంటే పాట బలం ఎక్కువ. పాట విన్నవాడు నిద్రపోడు" అన్న గద్దర్ మాట ఈ ప్రక్రియకు నిర్వచనం. విప్లవ గీతం అంటే కేవలం రాజకీయ నినాదాల పాట కాదు. అది అణగారిన వర్గాల గొంతు, అసమానతలపై ప్రశ్న, మార్పు కోసం ఆర్తి. వీరేశలింగం కాలం నుండి నేటి మధు ప్రియ వరకు తెలుగు విప్లవ గీతం ఒక సుదీర్ఘ చైతన్య యాత్ర చేసింది.

విప్లవ గీతాల చారిత్రక పరిణామం

ఆధునిక తెలుగు సాహిత్య పితామహుడు కందుకూరి వీరేశలింగం, గురజాడ అప్పారావు కాలం నుండి విప్లవ బీజాలు పడ్డాయి. గురజాడ "దేశమును ప్రేమించుమన్నా" గీతం నినాదం కాదు, నైతిక విప్లవం.

"కులమతాలకు అతీతంగా మనిషిని ప్రేమించు" అనే సందేశం 19వ శతాబ్దపు సంకుచిత సమాజానికి సవాలు విసిరింది. ఈ దశలో స్త్రీ విద్య, బాల్య వివాహ నిర్మూలన, వితంతు వివాహం ప్రధాన సామాజిక అజెండాలు.

స్వాతంత్ర్య సమరంతో విప్లవ గీతం జాతీయ గీతంగా రూపాంతరం చెంది. శ్రీశ్రీ "తెలుగు వీర లేవరా", "నేను సైతం" లాంటి గీతాలతో తెలుగు యువతలో దేశభక్తి జ్వాల రగిల్చాడు.

ఈ దశ సందేశం: "స్వాతంత్ర్యం కోసం ప్రాణ త్యాగం". పాట రూపం గజల్, గేయం నుండి ఉద్యమ గీతంగా మారింది. కవి ఒక ప్రజా నాయకుడిగా ఎదిగాడు.

భారతదేశంలోనే మొట్టమొదటి రైతాంగ పోరాటం తెలంగాణలో జరిగింది. సుద్దాల హనుమంతు, కాళోజీ, పల్లా వెంకట్‌రావు గీతాలు ఈ పోరాటానికి ఊపిరి పోశాయి.

"పాలెగాని చరిత్ర చదివితే... దొరల గుండెలు వణికిపోతాయి" అనే గీతం భూస్వామ్య దోపిడీపై నేరుగా దాడి చేసింది. సందేశం స్పష్టం: "దొరల రాజ్యం పోవాలే, పేదోడి రాజ్యం రావాలే". ఇది భాషా, ప్రాంతీయ చైతన్యానికి తొలి మెట్టు.

విప్లవ గీతానికి స్వర్ణయుగం. గద్దర్, వరవరావు, జూలూరు గౌరీ, తుమ్మలపల్లి లాంటి జనకవులు వెలుగులోకి వచ్చారు. గద్దర్ "బండెనక బండి కట్టి" పాట రైతు ఆత్మహత్యలకు 30 ఏళ్ల ముందే అద్దం పట్టింది.

"వాడరా వీడురా... కులం ఏమిటిరా" అనే గీతం కులవ్యవస్థ పునాదులనే కదిలించింది. ఈ దశ సందేశాలు: దళిత చైతన్యం, రైతు-కూలీ ఐక్యత, పెట్టుబడిదారీ విధానంపై ప్రశ్న.

నేటి సందేశాలు: నిరుద్యోగం, రైతు సమస్యలు, ప్రాంతీయ అసమానత, కుల వివక్ష కొత్త రూపాలు.

సామాజిక సందేశాల విశ్లేషణ

గురజాడ నుండి గద్దర్ వరకు కులం ప్రధాన శత్రువుగా చిత్రించబడింది. గద్దర్ "అంబేద్కర్ జెండా మోస్తాం" గీతం దళితుల్లో ఆత్మగౌరవం నింపింది. సందేశం: "పుట్టుకతో కులం రాదు, గిట్టేటప్పుడు పోదు".

"బండెనక బండి కట్టి... కడుపు నిండా తిండి లేదు" అనే గద్దర్ పాట 1990లో రైతు సంక్షోభాన్ని ప్రవచించింది. నేడు రైతు ఆత్మహత్యలు ఆ పాటను వాస్తవం చేశాయి. సందేశం: వ్యవసాయం లాభసాటిగా లేకుండా దేశం బాగుపడదు.

మల్లెమాల "ఆడదానా నీకు నీవే సాటి" గీతం స్త్రీని వస్తువుగా కాకుండా శక్తిగా చూపించింది. విప్లవ గీతం స్త్రీని "అబల" నుండి "సబల"గా మార్చింది.

తెలంగాణ ఉద్యమ గీతాలు "నీళ్లు నిధులు నియామకాలు" నినాదాన్ని పాటగా మార్చాయి. సందేశం: సమాఖ్య వ్యవస్థలో ప్రాంతీయ న్యాయం అత్యవసరం.

విప్లవ గీతాల ప్రత్యేక లక్షణాలు

1. **భాష**: గ్రాంథికం కాదు, జనభాష. "మా యాస మా భాష" అనేది నినాదం.
2. **రూపం**: బుర్రకథ, గొల్లసుద్ది, జానపద తాళాల వాడకం. జనం పాడుకోగలిగే సరళత.
3. **లక్ష్యం**: సాహిత్యం కోసం సాహిత్యం కాదు, సమాజ మార్పు కోసం సాహిత్యం..
4. **కవి పాత్ర**: కవి అద్దంలో బొమ్మ కాదు, సమాజంలో యోధుడు.
5. **ఉపసంహారం**

విప్లవ గీతం తెలుగు సాహిత్యంలో ఒక ఉద్యమం. అది పుస్తకాలకు పరిమితం కాలేదు, ప్రజల నోట నిలిచింది. గురజాడ "దేశమును ప్రేమించుమన్నా" నుండి గద్దర్ "మా బతుకులు" వరకు ఈ ప్రయాణం చెప్తున్నది ఒకటే: సాహిత్యం బాధ్యతాయుతంగా ఉండాలి.

నేటి డిజిటల్ యుగంలో సామాజిక మాధ్యమాలు ఎన్ని వచ్చినా, ప్రజల బాధలు తీరలేదు, వారి జీవితాలలో ఎటువంటి మార్పు రాలేదు. అందుకే విప్లవ గీతాల అవసరం ఇంకా ఉంది. "పాట విన్నవాడు ప్రశ్నించడం మొదలుపెడతాడు. ప్రశ్నించినవాడు మార్పు తీసుకొస్తాడు" -- ఇదే విప్లవ గీతాల శాశ్వత సందేశం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :10.16(2026); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer-Peer Reviewed, Refereed & Open Access International Journal - As per UGC Norms
(Fulfilled Suggests Parameters of UGC by IJMER)
Volume:15, Issue:6(3), June 2026
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed: Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available: www.ijmer.in

6. ఉపయుక్త గ్రంథాలు -- References

1. గురజాడ అప్పారావు - దేశమును ప్రేమించుమన్నా
2. గద్దర్ -- యాదమ్మ రాజన్న, అంబేద్కర్ జెండా
3. శ్రీశ్రీ -- మహాప్రస్థానం
4. కాళోజీ -- నా గొడవ